

Preek 12 april 2026
Ontmoetingskerk
Johannes 20:19-31

Gemeente van Jezus Christus,

De puntje puntje Tomas... Als je een kerkelijke achtergrond hebt vul je dan al snel in: de ongelovige Tomas. Tomas is toch vooral beroemd geworden vanwege dit Bijbelverhaal. Alle leerlingen geloven in de opstanding van Jezus, maar eentje niet. Tomas was er niet bij. En hij gelooft niet... We noemen hem dus al snel: de ongelovige Tomas. Maar is dat terecht?

Wanneer ik op zondag mag preken dan is dat voor mij een heel proces door de week heen. Meestal begin ik op maandag met het bestuderen van de Bijbeltekst. We noemen dat ook wel exegese. Er staat dan nog geen letter van de preek op papier, maar het zaadje is wel gezaaid en de preek begint in mijn hoofd al te ontkiemen. Doordeweeks denk ik er dan veel over na en soms lees of luister ik ook preken en Bijbelstudies van andere predikanten en in combinatie met de exegese die ik heb gedaan begint zich dan steeds duidelijker een preek in mijn hoofd af te tekenen: dit wil ik wel zeggen, dit niet, en op ongeveer zo'n manier. Meestal op vrijdag schrijf ik dan de preek die ik in lijnen al bedacht heb uit. Het is een geleidelijk groeiproces. Maar deze week, voor het eerst in jaren eigenlijk, stotterde het. Ik had mijn exegese gedaan, ik had het verwerkt, ik wist ongeveer wat ik wilde zeggen... Maar het voelde niet goed... Ergens besepte ik... Het klopt niet. En dat heeft alles te maken met die ene persoon: Tomas.

Want wie is Tomas? Tomas is één van de twaalf. Een discipel die jarenlang is opgetrokken met Jezus en de andere leerlingen. We lezen niet zoveel over hem als over bijvoorbeeld Petrus. Maar op verschillende plekken komen we hem kort even tegen. Bijvoorbeeld eerder in het evangelie van Johannes. In Johannes 11 bijvoorbeeld, daar staat: 'Tomas (...) zei tegen de anderen: 'Laten ook wij maar gaan, om met Hem te sterven.' Jezus wil naar Judea gaan. De leerlingen protesteren. Ze beseffen dat Jezus daar in levensgevaar zal zijn. Maar Jezus gaat toch... En dan dus die woorden van Tomas. We krijgen een beeld van iemand die beseft dat Jezus volgen met grote kosten samen kan gaan, maar toch is hij trouw. Hij vertrouwt op Jezus, volgt hem het gevaar in... Dit is niet het beeld van een twijfelachtig persoon. Maar juist van iemand die vol overtuiging ervoor kiest om Jezus te volgen... In Hem te geloven...

En dan... Jezus sterft... Tomas overleeft het... Maar hij weet dat zijn meester er niet meer is... En hij, net als wij weten: wat dood is, is dood... Maar dan Pasen! Jezus leeft, Hij is opgestaan! Het onmogelijke... Het onvoorstelbare is gebeurd. En dan op die schitterende dag, we lazen het, verschijnt Jezus aan Zijn leerlingen. De deuren waren op slot, maar opeens staat Jezus in hun midden. De discipelen staan oog in oog met Hem die ze dood hebben gezien. Er is geen twijfel meer mogelijk: Hij leeft! Hij is waarlijk opgestaan!

Maar Tomas is er niet bij... Hij heeft Jezus niet gezien... Hoe zou jij reageren als jij Tomas was? Zou jij geloven: ja, het onmogelijke is gebeurd? Of zal je net als Tomas reageren? 'Alleen als ik de wonden van de spijkers in zijn handen zie en met mijn vingers kan voelen, en als ik mijn hand in zijn zij kan leggen, zal ik het geloven.'

Op het Amerikaanse platteland zijn er nog heel wat dorpen waarvan iedereen christelijk is. Iedereen gelooft en het is zo vanzelfsprekend dat er geen geloofstwifels zijn en het geloof nooit op een serieuze manier bevraagd wordt... Veel kinderen die in dat soort dorpen opgroeien voelen zich thuis in die christelijke bubbel... Ze kennen ook niet anders... Maar dan op een gegeven moment gaan ze studeren... Gaan uit die bubbel... En worden in een korte tijd geconfronteerd met talloze geloofsvragen... Met mensen die het geloof ronduit belachelijk vinden... En het geloof dat rotsvast bleek, valt kapot...

Geloofsvragen stellen is goed, is waardevol... Soms leidt dat inderdaad tot nog meer vragen, misschien zelfs tot twijfel... Maar ga daar door heen. Blijf vragen stellen... Blijf antwoorden zoeken. Jezus is de waarheid en als je maar lang genoeg zoekt dan vind je dat Hij het ultieme antwoord is op elke levensvraag... Ga dus op onderzoek uit... Druk de twijfel niet weg, probeer het niet te negeren. Maar zoek antwoorden... Jezus is de waarheid en Hij is dus meer dan elke aardse twijfel... Ze zeggen weleens dat theologie studeren de beste manier is om je geloof te verliezen... En als ik nu terugkijk op mijn studieperiode dan zie ik inderdaad dat mijn geloof van toen keihard heen-en-weer is geschud... Is veranderd... Maar niet ten slechte... Mijn geloof was kinderlijk en is toen volwassen geworden. Stel dus die vragen, uit je twijfel, ga op onderzoek uit... en vind Jezus...

In de preekvoorbereiding had ik bedacht dat ik dat allemaal zou gaan zeggen. En om dan ook de vergelijking met Tomas te maken. Hij neemt het niet klakkeloos aan... Niet zozeer ongelovig, maar bewust van het gigantische dat beweerd wordt... En we zien eerder dat Tomas juist heel loyaal, heel vertrouwensvol, heel gelovig was... Dus Tomas niet de ongelovige, maar de zoekende... Dat wilde ik zeggen... Maar dat voelde niet goed...

Want wat gebeurt hier? Jezus verschijnt. In Johannes lezen we dat Jezus is verschenen aan de andere tien discipelen, maar ook aan Maria. In de andere evangeliën staat dat Jezus aan nog veel meer mensen is verschenen... Er zijn dus heel veel getuigen... En we lazen dat zij dat aan Tomas vertelden. En niet alleen dat... De Griekse werkwoordvorm betekent zoiets als blijvende vertellen... Ze bleven maar doorgaan... En natuurlijk dat is logisch: de dode die leeft! En niet zomaar iemand, maar Jezus! Daar blijf je maar over doorgaan... En dan Tomas... Hij hoort die verhalen... Van mensen waar hij jarenlang dag in dag uit mee is opgetrokken. Waar hij lief en leed mee heeft gedeeld... En hij gelooft er helemaal niets van... Hij denkt dat ze liegen óf dat ze gek worden zijn... Hij vertrouwt hen niet... En dat terwijl hij ziet: het graf is leeg... Het lichaam is weg... Verschillende mensen die Jezus hebben gezien en daar over vertellen... Al met al is het bewijs overweldigend: het graf is leeg, vele betrouwbare getuigen... Ongelovige Tomas... Een titel die hij dubbel en dwars verdient...

Er is een verschil tussen eerlijke en oneerlijke twijfel... Eerlijke twijfel is het wanneer mensen niet geloven, of daarover twifelen, maar wel bewust op zoek zijn... Mensen die openstaan voor de waarheid... Anders is het wanneer we de waarheid willen wegdrücken... Dat kun je zowel als gelovige als niet-gelovige doen... De niet-gelovige die weigert serieus te overwegen of Jezus leeft. De gelovige die elke geloofsvraag van tafel slaat en elke mogelijke twijfel wegdrückt en het er niet over wil hebben. Wat zou daar de reden van zijn? Is het angst? Is het boosheid? Hoe dan

ook... Tomas zegt: 'Alleen als ik de wonden van de spijkers in zijn handen zie en met mijn vingers kan voelen, en als ik mijn hand in zijn zij kan leggen, zal ik het geloven.' Dat is misschien wel kenmerkend voor oneerlijke twijfel... Je stelt zelf je eisen op waar vervolgens een ander of God aan moet voldoen... Alleen als ik God zelf zie geloof ik, kom van het kruis af en dan geloof ik, doe wat ik wil en dan geloof ik... Maar is dat eerlijk?... Of is dat het bij de ander leggen? Wat doe je zelf? Tomas schuift het van zich af...

Ben jij ook zo? Of beter gevraagd: zijn wij niet allemaal zo? Jezus leeft, Hij is opgestaan! De toekomst is zeker, eindeloos goed! Jezus is met ons! Maar toch... Toch maken wij ons druk over allerlei randzaken... Toch leven we vaak alsof het geloof niet alles verandert... We geloven wel... Maar al te vaak ook weer niet, niet echt... Het geloof is er wel, maar we verwachten er zo weinig van... We weten van de opstanding, verstandelijk... Maar vervult het ook ons hart? Lijken wij niet ontzettend veel op de ongelovige Tomas?

Maar het verhaal van Tomas houdt niet op bij zijn ongelof. Want Jezus komt... 'Leg je vingers hier en kijk naar mijn handen, en leg je hand in mijn zij. Wees niet langer ongelovig, maar geloof.' Dit vind ik op verschillende manieren zo ontzettend prachtig! Jezus laat hier blijken dat Hij weet heeft van het ongelof van Tomas, van de precieze woorden die Tomas had uitgesproken. Tomas had het over de wonden aanraken, Jezus nodigt Hem hier uit om precies dat te doen. Met andere woorden: Jezus komt ons tegemoet, precies daar in ons ongelof. Jezus komt hier niet met een oordeel of een verwijt. Jezus komt in liefdevolle toenadering. Jezus is niet een dode die tweeduizend jaar geleden leefde. Nee, Hij is nu de levende. En als dusdanig komt Hij ons tegemoet. Hij zoekt ons op. Hij vindt ons... Geloven is geen éénrichtingsverkeer vanuit ons richting Jezus. Zeker niet, het is eerder andersom. Jezus komt ons tegemoet. Hij zoekt ons op. Hij is de levende en wil met ons leven.

Tomas ziet dat, ervaart dat, weet dat met lichaam en ziel en komt dan tot de schitterende belijdenis: 'Mijn Heer, mijn God!' Een Jood, die alleen geloofde in één God. Schepper van hemel en aarde. Zegt tegen de mens Jezus: 'Mijn Heer, mijn God!' Vrijwel alle theologen die over het evangelie van Johannes hebben geschreven wijzen erop dat Johannes 20 de climax is van het Bijbelboek. Hierna komt nog hoofdstuk 21, daar zullen we de komende twee weken hier in de kerk bij stilstaan. Maar dat wordt vooral gezien als een soort van epiloog. Het afronden van de laatste losse eindjes. Hier vinden we de schitterende climax: 'Mijn Heer, mijn God!' Johannes 1 begon met de woorden dat God mens is geworden en in ons midden heeft gewoond. Hier komt de mens definitief tot de ontdekking dat Jezus God is...

En niet zomaar God. 'Mijn Heer, mijn God!' Het is niet een abstract godsbeeld van een oude man met een baard ver weg hoog in de wolken. Nee, Hij is God met ons... De levende die met ons leeft. Dat beseft Tomas. Hij weet hier, omdat Jezus leeft staat heel mijn leven in het teken van hem. Jezus komt tot mij, leeft met mij, en ik leef met Hem, voor Hem...

Onze Schriftlezing vandaag eindigde met de woorden dat Jezus nog veel meer tekenen heeft verricht, maar dat deze zijn opgeschreven zodat de lezers geloven in Jezus Christus. Voel je de spanning? Tomas ziet Jezus... en gelooft... Wij ontvangen woorden... En ook voor Tomas en

de andere apostelen... Zij hebben Jezus gezien... En ze gingen over Hem vertellen... De mensen horen... De mensen lezen... Maar ze zien niet... Wij hebben Jezus niet gezien...

Jezus zegt: 'Gelukkig zijn zij die niet zien en toch geloven.' Tomas had het nodig om te zien. Terwijl verder vrijwel alle christenen Jezus niet gezien hebben. Zij baseren zich op de Bijbel, teksten... Zij horen van andere christenen, gelovigen... Is dat voor jou genoeg? Dat hoeft het niet te zijn... Want Jezus is de levende. Ook nu, ook vandaag. Hij komt tot ons, komt tot jou... In je leven, in je verstand, in je hart... Hij komt met Zijn goedheid, Zijn genade, Zijn liefde... Hij spreekt tot ons in onze twijfels, in onze vragen... Want Hij is de levende. En hij verlangt ernaar om met ons te zijn, met ons te leven... Ken jij Hem al?

En kennen de mensen in je omgeving Hem al? Het is niet moeilijk om Tomassen in onze omgeving te zien. Mensen, misschien zijn het wel je kinderen, of je ouders, die net als Tomas jarenlang zijn opgetrokken met Jezus... Maar niet geloven in de Levende... Dit verhaal houdt ons voor: er is hoop. Er is altijd hoop... Want Tomas geloofde niet... En daar was Jezus... 'Mijn Heer, mijn God!' De vraag is: Geloof jij dat dat kan gebeuren? Ook dat is de vraag of je gelooft dat Jezus leeft... En als je dat gelooft... Bid... En vertel... Tomas en de andere apostelen zagen Jezus... Hij kwam tot hen, openbaarde zich aan hen... Maar ze lieten het verkondigen van de opgestane Heer niet alleen aan Jezus over. Jezus doet dat ook niet... Ik vind het altijd zo indrukwekkend staan in de slotwoorden van het evangelie van Matteüs. Daar staat: "Mij is alle macht gegeven in de hemel en op de aarde. Ga dus op weg en maak alle volken tot mijn leerlingen," Jezus zegt: ik kan het... En dat laat Hij aan Tomas zien... Maar Hij geeft Tomas, Hij geeft ons de opdracht: Ga op weg... Niet alleen, maar samen met de Levende... Vertel over Jezus...

De ongelovige, nee ik moet zeggen, de gelovige Tomas, deed dat ook. Volgens de traditie is hij naar het oosten gereisd, naar het huidige India en hij heeft daar tientallen kerken gesticht... Uiteindelijk is hij daar ook als martelaar gestorven... Het woord martelaar komt uit het Grieks en betekent in die taal: 'getuige'. De apostelen waren getuigen van Jezus... Zij hebben hun ervaringen met de Levende doorverteld... Hun getuigenis klinkt door tot op de dag van vandaag. In de Bijbel, maar ook in de geloofsverhalen van elke christen... Mensen die hebben ervaren, die weten: Jezus leeft! 'Mijn Heer, mijn God!'

Geloof jij dat, met heel je hart en je ziel? Ga dan op weg en geef het door... Geloof jij dat nog niet? Stel vragen, ga op onderzoek, omarm de eerlijke twijfel, zoek... En vind... De Levende. En ontdek dat Hij jou al lang zocht voordat jij ook maar van Hem gehoord had. Jezus leeft. 'Mijn Heer, mijn God!' Halleluja, amen.

Met eventuele reacties op deze preek kunt u terecht bij ds. Stefan Honing. stefanhoning@gmail.com of 06-48883410